

Základní škola pro tělesně postižené, Opava, Dostojevského 12

PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY

Garant programu: Mgr. Silvie Häuserová
Školní metodik prevence: Mgr. Renata Řezníčková

SITUACE ŠKOLY

Ředitel školy: Mgr. Silvie Häuserová
Zástupce ředitele: Mgr. Dagmar Vezdenková
Výchovný poradce : Mgr. Jana Vaňková
Školní metodik prevence: Mgr. Renata Řezníčková

Naše škola je specifickým zařízením nejen co se týče počtu žáků, ale i možností pohybu mezi ostatními vrstevníky. V naší škole vyučují zkušení speciální pedagogové, kterým pomáhají pedagogičtí asistenti. Ve škole je osm tříd a jedno oddělení školní družiny, kde jsou umístěni žáci s nejrůznějšími tělesnými postiženími, žáci s vadami, žáci s PAS a jinými zdravotními problémy. Výuka ve třídách probíhá podle různých výukových programů. Žáci jsou rozmístěni do tříd podle typu vzdělávacího programu . V rámci jedné třídy je vyučováno souběžně několik ročníků. Součástí naší školy je i odloučené pracoviště ZŠ při RÚ Chuchelná.

Naši žáci jsou ve většině případů děti, které jsou v celodenním kontaktu s dospělými, tzn. s pedagogickými pracovníky, asistenty a rodiči.

Této skutečnosti máme přizpůsoben i náš **preventivní program školy**.

Prevence rizikového chování je na naší škole zaměřena především na **prevenci primární**.

Doposud se v našem zařízení žádné závažné patologické jevy, které by vyžadovaly řešení, nevyskytly.

Primární prevence je zahrnuta do většiny vyučovacích předmětů . V rámci vyučovacích hodin vytvářejí žáci různé projekty , které můžeme zahrnout k prevenci rizikového chování.

Součástí Preventivního programu školy je dodatek „ Sexuální výchova“ (viz. příloha).

Žáci i rodiče jsou pravidelně seznamováni se školním řádem, režimem školy, s pravidly omlouvání a uvolňování žáků z vyučování, aby bylo zamezeno záškoláctví. Jsou seznámeni s pravidly, které se snaží zamezit vlivu patologických jevů.

CÍL PREVENTIVNÍHO PROGRAMU

- Podat žákům základní informace:
  - o společensky nežádoucích jevech, jako jsou drogy, šikana, záškoláctví, poruchy příjmu potravy, kyberšikana, homofobie, extremismus, tabák, násilí, krádeže, negativní působení sekt, sexuální rizikové chování, rasismus, intolerance, antisemitismus
  - o návykových látkách, jejich účincích a negativním vlivu těchto látek na zdraví člověka
- Vysvětlit důsledky společensky nežádoucích jevů.
- Napomoci pochopit význam přátelství a umění pomáhat druhým.
- Pomoci dětem v procesu osamostatňování, tzn. sebeobsluha, sebedůvěra atd.
- Naučit se chápat souvislosti mezi aktuálně činěným rozhodnutím a jeho možnými následky.
- Chápat vliv a význam školy v prevenci.
- Chápat vliv rodiny na osobnostní zrání jedince, rodina jako rizikový faktor ve vztahu k rizikovému chování.
- Mít vědomosti, jak odolat tlaku svých vrstevníků a prostředí, ve kterém je nabízena návyková látka.
- Vidět možnost pomoci při problémech, být seznámen s institucemi, které mohou pomoci (krizová centra, linky důvěry, občanské poradny) tel. č. na hlavní nástěnce školy.
- Umět kriticky přistoupit k osobnostem, které mají vliv na mládež a jsou pro ně vzorem.
- Pomoci rozvinout základní schopnost péče o své zdraví.
- Umět vhodně využívat svůj volný čas.
- Pomoci nalézt místo v současném světě, plánovat pomoc při hledání smyslu života, seberealizaci navzdory postižení.
- Klima školy- jasná atmosféra spolupráce, zaměřená na zdravý životní styl.
- V co největší míře zapojit do programu prevence třídní učitele (projekty, společné akce, třídnické hodiny apod.)
- Provádět screening, pokud budou odhaleny problémy a nedostatky v určité oblasti, zaměřit se na nápravu a řešení.

REALIZACE PREVENTIVNÍHO PROGRAMU

Specifická prevence:

Aktivity a programy zaměřené specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků.

Průběžně je prováděn screening rizikového chování, kde žáci anonymně odpovídají na dotazy, a který je zaměřen na zjištění vzájemných vztahů žáků ve škole, trávení volného času a zkušenosti s návykovými látkami nebo jiným patologickým chováním. Mezi žáky I. i II. stupně bylo zjištěno, že hlavním problémem se jeví vzájemné vztahy mezi žáky ve třídě. Na základě tohoto šetření jsme zaměřili pozornost zejména na aktivity utužující sociální vztahy žáků ve škole, vzájemnou pomoc, toleranci a kamarádské vztahy mezi žáky, potlačování prvků šikany a agrese.

Navržený způsob realizace:

Působení pedagoga, třídnické hodiny, interaktivní hry, modelové situace, výlety a posilování kamarádských vztahů, spolupráce s rodiči, metodikem prevence.

Zaměření na jednotlivce, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování.

Nespecifická prevence:

Veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času – zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání. Interaktivní programy, vytváření zdravého klimatu ve třídě a skupině, zkvalitnění komunikace, zvládání konfliktů a zátěžových situací, odmítání návykových látek, posilování odvahy, stanovení realistických cílů.

Další aktivity

- spolupráce s Městskou policií v Opavě - projekt Ajax (p. Špičák)
- každoroční účast ve výtvarné a literární soutěži vyhlášené Ministerstvem vnitra ČR „Svět očima dětí“
- spolupráce s armádou ČR
- námětové a interaktivní hry pro žáky II. stupně
- spolupráce s ZŠ při RÚ Chuchelná
- společné akce primární prevence a enviromentální tematiky
- spolupráce s oblastním metodikem prevence (p. Šimečková)
- spolupráce s koordinátorem prevence odboru školství (p. Pospíšilová)
- ochrana člověka za mimořádných situací
- vánoční a velikonoční tradice a zvyky
- činnost zájmových kroužků ve škole i mimo školu
- návštěvy kulturních akcí a vystoupení
- účast ve sportovních soutěžích
- školní časopis „Poškoláček“

Program primární prevence ve školním roce 2010/2011

- plnění úkolů z oblasti prevence rizikového chování žáků prostřednictvím testů (akce ochrana člověka za mimořádných situací – loděnice vod. oddílu Poseidon v Opavě)
- beseda se zástupci Městské Policie Opava na téma : „Trestní odpovědnost“
- celodenní dopravní akce organizovaná Městskou policií Opava (beseda, zdravotní hřiště, dopravní hřiště)
- výlet na tandemových kolech, návštěva střelnice ve spolupráci s Městskou policií Opava
- jízda na raftech - Stříbrné jezero
- účast ve výtvarné a literární soutěži Ministerstva vnitra ČR „ Svět očima dětí“
- kulturní a společenské akce pro rodiče a žáky dle celoročního plánu školy
- začleňování problematiky prevence sociálně patologických jevů do vyučovacích hodin

ŠKOLNÍ METODIK PREVENCE

- seminář „**Podaná ruka**“
- seminář „**Projevy šikany v MŠ a ZŠ**“
- „**Agrese a agresivita u dětí a mládeže**“ – seminář
- účast na schůzkách školních metodiků prevence
- studium literatury odborných příruček , Internet
- spolupráce s ZŠ při RÚ Chuchelná
- spolupráce s jinými subjekty (SVP, krizová centra, MP, PPP)
- zprostředkování exkurzí, besed, přednášek, interaktivních her pro žáky i pedagogické pracovníky
- provádění screeningu rizikového chování mezi žáky
- podávání zpráv o činnosti školního metodika prevence řediteli školy
- podávání zpráv o činnosti školního preventivisty oblastní metodičce prevence

SPOLUPRÁCE S RODIČI

- poskytovat informace
- zaměřit se, sledovat a pomáhat dětem, které pocházejí ze sociálně slabého prostředí a z nejvíce ohrožených skupin
- být v neustálém kontaktu s rodiči
- rodiče jsou informováni o aktivitách školy na třídních schůzkách, individuálních pohovorech s rodiči, prostřednictvím ŽK, deníčků a školního časopisu „Poškoláček“

VOLNOČASOVÉ AKTIVITY

- zájmové kroužky dle nabídky školy, které vedou pedagogičtí pracovníci:
  - Taneční kroužek „Šneček“
  - Keramický kroužek
  - Praktické činnosti
  - Zdravotnický kroužek
- činnost školní družiny

K DISPOZICI

- literatura
- propagační materiály
- odborné časopisy
- CD
- nástěnka
- internet

Veškeré materiály jsou k dispozici u školního metodika prevence.

Na informační nástěnce je vyvěšen seznam organizací, které se zabývají prevencí nebo poradenstvím v oblasti sociálně patologických jevů a kontakty na tyto organizace.

Žáci mají možnost své problémy konzultovat se školním metodikem prevence nebo se svými třídními učiteli.

SEXUÁLNÍ VÝCHOVA

sexuální výchova na naší škole je převážně realizována v rámci vzdělávacích předmětů, které jsou součástí ŠVP pro jednotlivé druhy vzdělávacích programů a typy škol (viz příloha).

- Při výběru metod a forem práce uplatňujeme tři základní hlediska:
- hledisko biologické (zdravotní, biologická a psychologická stránka sexuální výchovy)
- hledisko sociálně etické (vzory chování, vztah k etickým normám společnosti)
- pedagogicko-didaktické a osobnostně zkušenostní hledisko (získávání vzorců chování v různých situacích běžného života)

Žáci jsou s problematikou sexuální výchovy a ochrany zdraví dále seznamováni v rámci besed s odborníky i třídními učiteli, projektového vyučování, interaktivních her a modelových situací (spolupráce s oblastním metodikem prevence) .

Při realizaci výuky sexuální výchovy zohledňujeme specifika dané typem školy (ZŠ, ZŠS, ZŠp), věkovými a mentálními možnostmi jednotlivých žáků, druhem postižení , etnickými i sociálními zvláštnostmi.

V podmínkách naší školy klademe velký důraz na individuální přístup k jednotlivým žákům a opíráme se o rodinnou anamnézu .

Klademe důraz na dostatečnou odbornou vybavenost učitelů, vzájemnou spolupráci učitelů s výchovným poradcem , školním metodikem prevence, rodiči (seznamujeme s obsahem a způsobem výuky sexuální výchovy) i specializovanými pracovišti. Při práci se opíráme o příslušnou legislativu viz. Preventivní program školy.

Oblasti sexuální výchovy:

- vytváření pozitivních postojů žáků (k sobě samotným, sebezpřijetí, sebeúcta, sebehodnocení)
- budování optimálních mezilidských vztahů (způsoby řešení problémových situací v závislosti na postižení, role v rodině, řešení konfliktů s partnerem)
- kultivování citů a sexuálního pudu (masturbace, sexuální zneužití)
- hygiena, antikoncepce a prevence pohlavně přenosných nemocí (preventivní prohlídky, rizikové sexuální chování apod.)

Jednotlivá témata sexuální výchovy a jejich zařazení do vzdělávacích předmětů, metody a formy práce jsou vytyčeny v příloze **Sexuální výchova – Základní škola pro TP, Opava Dostojevského 12**

Sexuální výchova byla vypracována na základě vyhlášky 26976/2009 – 22 k realizaci sexuální výchovy v základních školách

Přehled vybraných platných předpisů pro oblast prevence sociálně patologických jevů

Vyhláška č. 72/2005Sb. O poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č.j.:14 423/1999-22 (Věstník MŠMT sešit 5/1999)

Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení

Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT, č.j. 37 014/2005-25 (Věstník MŠMT sešit 2/2006)

Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu, č.j.: 11 691/2004-24 (Věstník MŠMT sešit 6/2004)

Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, č.j.: 25 884/2003-24 (Věstník MŠMT sešit 11/2003)

Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č.j.: 10194/2002-14 (Věstník MŠMT sešit 3/2002)

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28 účinného k 1.11.2010, číslo 1-14
Součástí metodického doporučení je návod pro školy „**Co dělat, když**“